

Sobre la virtut

Mn. Joan Costa, consiliari

Davant la situació econòmica, social i política, sobretot pel que fa a la corrupció, la mentida, les injustícies, les grans desigualtats, i tants altres indicadors que manifesten la manca d'humanitat d'una bon a part de la nostra societat, cal posar en relleu el paper de la *virtut*. Hom s'adona que tot aquest daltabaix social no s'arregla només amb lleis, ni amb més control, ni amb judicis. Malgrat tot això sigui necessari, no és, però, suficient; i pel que es veu, això va a més. Cal posar-hi remei per un altre camí, l'únic camí que hi pot donar veritable resposta, que és el camí de l'educació en el bé veritablement humà, la qual cosa s'anomena virtut. Aquesta és la raó de l'emergència educativa a la que el Papa Benet XVI en va fa referència manta vegades.

Virtut no és el políticament correcte, sinó allò que fa l'home vertader, allò que eleva el ser de la persona i la fa més humana, allò que li possibilita obrar el bé. La virtut ens porta a estimar allò que és noble i a rebutjar el que és vergonyós.

La virtut és fruit d'un treball constant d'autodomini –o un do de la gràcia– capaç de senyorejar íntegrament totes les dimensions personals a fi i efecte d'obrar el bé. Per la qual cosa cal, en un primer moment, el coneixement del bé. Per això Sòcrates deia que només els savis poden ser virtuoses. No n'hi ha prou, però, de conèixer el bé per fer-lo realitat, ni el mal, per rebutjar-lo. Cal també, afegia Aristòtil, la voluntat que sigui capaç d'adreçar-se a allò que és bo i fugir del mal. La virtut és aquella qualitat moral de la persona que la fa digna d'admiració. Virtut que, un cop adquirida, ens il·lumina per veure més clar el bé vertader i, alhora, ens mou a posar-lo en pràctica. La virtut esdevé guia i força per al bé, que té com a conseqüència no només que siguem capaços de comportar-nos èticament, sinó també que ens fa més bons, més rectes, més humans.

D'entre les virtuts en sobresurten quatre d'importància cabdal. Són les virtuts cardinals –prudència, justícia, fortalesa i tempraça–, entorn de les quals giren les altres virtuts particulars. La prudència és una virtut intel·lectual que perfecciona la intel·ligència i esdevé la mare i guia de totes les altres. La justícia consisteix en la constant i ferma voluntat de donar a Déu i al proïsme el que els és degut. La fortalesa reafirma la resolució de resistir les temptacions i de superar els obstacles en la vida moral, i la tempraça modera l'atracció dels plaers i procura l'equilibri en l'ús dels béns creats. En parlarem en successives editorials de cadascuna.

Però a més d'aquestes quatre, cal parlar de dues virtuts més, que en són el fonament i el que dóna forma a tota altra virtut: la humilitat i la caritat. No hi ha virtut sense humilitat que la sustenti i sense la caritat que la configura com a vertadera. Dit altrament, tota virtut és una forma d'estimació, de caritat. De fet, la virtut és el camí que condueix la persona a la veritable felicitat, i aquesta es troba en l'amor, en ser estimats i estimar. Les virtuts cardinals no expressen més que diversos afectes d'un mateix amor, i per això sant Agustí no dubtà a definir aquestes quatre virtuts com a diferents funcions de l'amor. La tempraça és l'amor que totalment es lliura a l'objecte estimat; la fortalesa

és l'amor que tot ho suporta per l'objecte dels seus amors; la justícia és l'amor únicament esclau del seu estimat i que exerceix, per tant, senyoriu conforme a la raó; finalment, la prudència és l'amor que amb sagacitat i saviesa tria els mitjans de defensa contra tota classe d'obstacles.

I quan parlem d'amor, cal parlar sobretot de l'Amor, la font última de la plena felicitat a la que l'home està cridat a participar. Déu és el Summe Bé, la Summa Saviesa i la Suma Bellesa. Qui té Déu, ho té tot –“El Senyor és el meu Pastor, no em manca res”, diu el Salm–. Per aquesta raó, precisant una mica més les definicions, es pot dir que la templança és l'amor que es conserva íntegre i incorruptible per a Déu; la fortalesa és l'amor que tot ho sofreix sense pena, amb la vista fixa en Déu; la justícia és l'amor que no serveix més que a Déu, i per això exerceix senyoriu, conforme a la raó, sobre tot allò inferior a l'home; la prudència és l'amor que sap destriar el que és útil per anar a Déu del que pot allunyar-nos-en.